

HRVATSKA RIJEČ

Predplatna cena: na godinu K 12. — Za 6 mjeseci K 6. — Za Šibenik na godinu donosanjem u kuću K 12. — Za Inozemstvo na godinu K 12 uviše poštarski trošak. — Pojedini broj 10 para. — Plativo i utuživo u Šibeniku.

Izlazi sriedom i subotom

Uredništvo, uprava i Tiskara lista nalazi se u ulici Bazilike sv. Jakova. — Oglasi tiskaju se po 12 para petiti redak ili po pogodbi. — Priobčena pisma i zahvalne tiskaju se po 20 para po petiti redak. — Nefrankirana pisma ne primaju se. — Rukopisi se ne vraćaju.

Ne nasjedajmo neprijateljima

nego promatrajmo naš narodni položaj kakov jest i radimo složno za slobodu svih nas. To je sve i jedino što smo nas trojica pravaša u suštini bratski rekli svim strankam u Zagrebu.

Što god tko govorio, držim da je bilo od velike nužde i posve taktički, kad se je to reklo svima bez razlike, a od neprocjenjive je vrijednosti, da je to rekao prokušani i svetlog značaja borac kao što je naš predsjednik, jer sada je svakomu slobodno razmišljati, proučiti i odlučiti se. Najprije nam samima, a onda svim drugima. Stvoreni na jednom položaju tako jasan i jednostavan, da jasnijeg i jednostavnijeg nije moguće zamisliti. Ne ostaje nego: ili s narodom k jedinstvu i slobodi ili radi osobnih probitaka k vlastodržcima služiti im proti jedinstvu i slobodi. Dakle: za narod ili proti narodu.

Drugog puta nema, pa je razumljivo, da će sada ustati proti našem predsjedniku i njegovim drugovima svi oni, kojima je današnji narodni podređeni položaj jedini uvjet bitisanja, blagostanja, napredka.

U današnjim teškim i odlučnim prilikama, kad bi plaćenici mogli mnogo pokvariti, traži se hladnokrvnosti i razbora da se i izazvan ne odavilješ, pa s toga ja neću nasjedati, nego ću uzeti stranke u domovini našoj onako, kako same kažu da su, i reći ću da su one sve bez razlike plod društvenog uređenja našeg naroda.

Sve stranke dakle prema naravi stavira izražaj su raznih narodnih sila. Sve one teže ili bi imale težiti da se poboljša stanje svih onih, koje one zastupaju. Sve one dakle imaju ili bi morale imati za svoj posredni i neposredni cilj poboljšanje prilika u kojima žive onaj dio naroda koga one predstavljaju. Ukupno uzeto, sve stranke, kao cjelina, zastupaju sav narod i one bi imale raditi ili rade za poboljšanje prilika u kojima naš narod žive.

Ovo bi ovako moralo biti, i za to nije i ne može biti izključena mogućnost, da u svim strankam imade ljudi od osvjedočenja i poštenja, uzornih, požrtvovnih rodoljuba.

Kad smo na ovo priznanje došli, moramo doći i na drugo, a to je, da se u jednoj obćoj narodnoj akciji ne može i ne smije nikoga od sudjelovanja a priori izključiti. Jer tim se dotičnu stranku vrijeđa, daje joj se povoda prosvjedu, prokusu, daje joj se prigode da se lasno opravda radi zlih djela svojih.

Ja znam da je namjera nas trojice bila pozvati na naš sastanak u Zagrebu predstavnike svih stranaka, i da bi bili pozvani, da je slučajno obstajala, i magjarsku stranku, a bili bi ju pozvali iz razloga već navedenih.

Tko misli, da je ova naša odluka plod naivnosti ili nepolitičke sentimentalnosti, kruto se vara, jer ona nije nego plod našeg socio-loškog shvaćanja stranaka. Sve one imadu neki uzrok obstanka.

Nu dali je taj uzrok u samom narodu ili u prilikama koje nad narodom vladaju, to je drugo i glavno pitanje, na koje će odgovoriti same stranke, kad budu odgovorile na bratski poziv, koji smo im upravlili preko njihovih predstavnika. Nuzgredno je sada, koji su to predstavnici; jeli ih se kada i kako uzdalo ili proklinjalo, glavno je, koju stranku zastupaju i zašto ju zastupaju na jedan način, a ne na drugi.

A da u našem narodu može biti stranaka, koje imadu uzrok svog obstanka u prilikama koje vladaju nad narodom; koje su pače samo za to na svietu da te prilike i neprilike podržavaju; koje imaju zadaću da narod slabe; da služe raznim tudjinskim gospodarima naroda našega a ne narodu, o svemu tomu nema dvojbe, pače je posve sigurno. Jer kako bi tudjinac gospodario nad narodom bistrim, darovitim, radišnim, zdravim kao što je naš, da nema u njemu hrpa zlotvorca, koji služe orudjem svakom tlačitelju naroda i domovine?

Što se mene tiče, uvjeren sam, kao što je Bog, da ima dva načina po kojima se služi i može služiti neprijateljima, ugnjetavačima našeg naroda. Jedan je služiti im otvoreno, javno,

bezsravno, bezobrazno, krvnički, bezstidno kao što to čine svi oni robovi koji su za plaću pripravni mrcvariti, ubijati, vještati svoju braću. Drugi je način potajan, koji je za narod može se reći pogibelniji od prvoga, jer ga se tim načinom neopazice truje i navodi na samoubojstvo, obmamajući ga se tako da i sam, bez da znade u propast hrli.

Ovaj drugi način ubijanja naroda obično se od vlastodržaca povjerava prepredenim zlotvorima, koji često slove kao otačbenici i veoma su skupo plaćeni. Ovaj drugi način postaje tako za narod pravo prokletstvo, užasna bolest, pijanstvo duševno, proti kojemu se teško boriti, jer svi oni koji su zapali u pandže lakvog kojeg trovatelja, sami se napinju da ostanu plienom užasne svoje bolesti.

Ovakovi misle da su pripadnici stranke koja je iz naroda, da su i oni borci za slobodu naroda, pače oni drže da su i oni jedini takovi, a ne vide, da su samo igračka u rukama plaćenika i najotrovnije oružje proti sebi, proti narodu, proti domovini, za koju bi oni dali inače posve pripravno sebe i sve svoje.

Takovih stranaka, takovih otačbenika danas može biti u domovini našoj više nego se misli. A to je posve naravno, jer danas je odsudno doba za našu otačinu, pa su se vlastodržci već pobrinali da imadu dobrih svojih slugu, koji će pravo, iskreno, ali ne prosvjetljeno i neiskusno otačbeništvo upotrijeti proti slobodi svoje domovine.

Da je to moguće, posve je lasno uviditi, kad se promisli da za to ne treba drugo, nego sve sile našeg naroda dovesti do posvemašnje nemoci.

Način kako se do toga može doći, nije težak, jer buduć sve stranke plod raznih narodnih sila, ne treba nego učiniti, da se sve sile međusobno upuste u strastvenu borbu, kad bi trebalo da su sve, ili barem ogromna većina njih, upravljene prema vanjskom neprijatelju, koji hoće da skući cijeli narod pod svoju vlast, i gotovo je. Posao je obavljen. Neka se u današnje teško doba dodje do te i takove nutarnje borbe izmedju narodnih sila, one se izjednačuju, postaju nemoćne i narod je kao mrtav bez odpora proti vanjskom neprijatelju.

Da se danas uprav ok o toga radi ne može biti dvojbe za nikoga koji vidi što se čini širom naše domovine.

U takovom času bilo je nužno, da se narodne sile, u ime slobode naroda, pozovu na okup.

Čovjek uma i značaja, čovjek neokaljne prošlosti, kao što je predsjednik naše stranke može za to, još dok je vrijeme, zvati na okup. **Sloboda!** To je jedna mogućna rieč, sloboda svih nas, prava, istinska sloboda, pod lozom Habsburga, to je na koncu sve i jedino što potiče na skupni rad, i što će okupiti, uza svu abstinenciju nekih i sadašnje negodovanje drugih, barem ogromnu većinu, pored obstojećih stranaka, na zajednički rad proti onima koji nam sada tu slobodu nieću, jer vide, da ju ni mi svi ozbiljno, ne zahtievamo, ili barem ne idemo onim putem koji nas do nje najbrže i i najsigurnije vodi.

Pravi otačbenici, ljudi koji nisu od tudjinca unajmljeni, odavzat će se pozivu. Neka osobna, medju različitim strankam razna domaća pitanja, ne će ih spriečavati da sačine prema vani, dakle prema tudjem organizmu, jednu narodnu cjelinu, narodnu osobnost, koja hoće da žive prema drugomu svojim životom.

Svi oni, koji su za našu hrvatsku državu, izstupit će prema trećemu kao državotvorni faktor. Svi narodni ljudi će to učiniti, ako je blagoslova i pameći, učinit će i Srbi, jer sva naša nutarnja pitanja možemo mi kao ljudi i braća, bratski i ljudski uređiti, a ne treba da nam dolazi uređivat kuću tudjinac, koji hoće i nastoji da mu svi, i Hrvati i Srbi, budemo robovi.

Kad se u to ime, u ime slobode, složimo sve stranke, a samo koji tudjinski izmećar iz našeg kola izostane, koga bi se imali bojati osim Boga?

Nu za to ne smijemo da nasjedamo plaćenim, kojih je velik broj i koji su plaćeni da

nas jare i izazivaju te zavedu praznim riečima.

Neprijateljima našeg naroda ih treba, ne nami: nasjedati im ne treba, dosta je prezirati ih, a doći će doba, ako bude blagoslova i pameći, da će prositi milost, a milosti im neće biti.

Dr. M. D.

Šibenik, 6. Veljače.

Na ravnanje naše javnosti prenašamo ovaj odlomak članka, koji je izašao istodobno u više Rauchovih listova: „Puno važniji je zaključak koalicionijih stranaka u Zagrebu, koji je bio poprimljen pod patronatom Dalmatinaca pred nekoliko dana u Zagrebu. Tu se reklo: Potrebno je raditi za ujedinjenje Hrvatske, Slavonije, Dalmacije, Bosne, Hercegovine itd. Nu da se nije u ovom zaključku navlastito u današnjim šakljevim odnošajima napomenulo izreku „u okviru monarhije“, treba osobito iztknuti“.

I onda ti listovi sliede potvarati učesnike s veleizdajstva. „Oni Hrvati, koji hoće da pomažu naše domaće Srbe do položaja, koji bi bio istovjetan sa državom nad državom — ne u državi — jednostavno su renegati, koji svoju budućnost i spas čekaju iz Biograda... Oni hoće, radi svojeljubnih planova, da generaliziraju proces veleizdaje, koji se proteže na pojedine krivce, da se tako broj sukrivaca pomnoži u neizmjenjost i tako svoju vlastitu krivnju prikazuju u manjoj mjeri“.

Ovoliko da se zna, kako je Rauch krasno pošužen. Evala onima koji mu služe...

To je infamija...

Tko pomnjivo prati „veleizdajnički“ proces u Hrvatskoj, jasno mu mora biti kao dan, da je taj proces jedan odurni politički zločin, tim odurniji, jer ga se počinja u današnje doba.

Ali taj proces nije samo politički zločin, nego je istodobno i najgora infamija, što je se zamisliti može, pošto se proračunano ide za tim, ne samo da se uništava naše narodno bivstvo, nego i da se utisne žig sramote na čelo hrvatskog naroda.

Jer veličina zločina ne sastoji u tome, što ga se počinja na bezpomoćnom narodu i na bezpomoćnoj Hrvatskoj, protiv koje je sve — dopušteno. Ne sastoji ni u tome, što se proganjaju baš oni Srbi, koji stoje uz Hrvate u borbi za narodnu slobodu. Sa tudjinskog i neprijateljskog gledišta taj postupak mogao bi biti ipak izprika — pa i tirjanska — koju bi vlastodržci mogli pred povješću iztknuti na obranu svojih čina.

Prava grozota i veličina zločina sastoji u tome, što je paklenska rabota ove izhitrene veleizdaje tako udešena, da svu sramotu, sav oporubrium, gnušanje i prezir slobodnih i kulturnih ljudi, što sve ovaj proces sa sobom nosi, svali na ime i na obraz poštenom hrvatskom narodu.

To je infamija!

Pročitajte pomnjivo obtužnicu i vidjeti ćete, da je ona još goru atentat na hrvatski, nego li na srbski narod. Za Srbe se traže vješala, da se na njima objese njihova tjelasa, ali za srbskih vješala, fino i demonski zgrađena su druga, na kojima se hoće da objesi i ono malo nepopolosan i neosramoćenog hrvatskog imena, što nam ostaje; vješala, na kojima se hoće da objesi našu čast, naš obraz.

Srbi, pa vješani do zadnjega, sačuvati će ipak čist i neokaljan obraz. Ali nama, nama i odvješ prezenim i ozloglašenim Hrvatima, određeno je u ovome „veleizdajničkom“ procesu, da nam se objesi ime na vješalima — sramote.

To je infamija!

Jer opetujem, pročitajte pomnjivo obtužnicu i kažite mi:

Koga su Srbi izdali?

Hrvatsku!

Koga su Srbi htjeli uništiti, raznaroditi(?) Hrvate!

Tko je protiv njih, radi „veleizdajstva“ podignu tužbu?

Hrvati!

Tko će im suditi, tko će ih osudit, tko će ih vješati?

Hrvati!

Tko će za to pred povješću i ljudstvom nositi žig sramote i osude na čelu?

Ta — Hrvati!!

Ne ulaze ga u to ni Niemci, ni Madjari, ajbo. Ta Niemci i Madjari, to su vitežki i kulturni narodi!

Gdje bi oni pred povješću i čovječanstvom uzeli odgovornost na se, za odurni zločin, što ga se u Hrvatskoj počinja? Oni da vješaju ljude radi izdajstva njihovog države samo za to, što se zove — Srbi? Kad bi oni takovi bili, povješali bi i Slovake i Rumunje i Čehe i Hrvate i Talijane, što svaki hoće, da se naziva svojim imenom, agituje za svoju narodnu misao.

Činome da ga počinše Srbi, izdava se samo — država Hrvatska!...

Oni su tako liberalni — i lukavi! — da nisu htjeli ni izručiti srbske delegate krvoločstvu hrvatskih sudaca. Ta valjda će se ipak naći neki način, da ih se ščepa, a da opet ne bude izgledalo, kao da ih Madjari izručuju. Naći će se načina, da se sve opravi u ime — Hrvatske.

Pa ako dakle ima sramote i koliko je ima, tu je uvijek pripravan najodaniji hrvatski rob, širokih pleća, da je svu snosi, i visoka čela, da mu najsrmatnijim žig na nj utisnuti možeš. Krobot je to, stara žena, koji se zadovoljava i tim, kad mu se dade sloboda, da sam sebi može — nanášati sramotu.

Da, da, kad je pljačkati, ubijati, krasti, uništavati tudje slobode, kad je voditi procese radi veleizdaje, i za sve to snositi odgovornost pred svetom, tad smo mi država, vojska, generali, imamo jezik, slobodu — neodvisnost! Ne vjerujete?

A tko je onda krao, ubijao i geroze počinjao po Italiji? — Hrvati!

Tko po svietu figurira kao grobari madjarske slobode? Hrvati!...

A kad bih svršio sramotama i zlodjelima, za koja moraju odgovarati — Hrvati?

Zar sve to nije infamija?

Nije dosta, što svaki put, kad glavu pridignemo, batinom nas po njoj udru; nije dosta što nas se izrabljuje, izsisava, što se od volje cielog našeg naroda sprdnja pravi, što se vlast nad nama daje u ruke pijanicama, propalicama, najprodajnim stvorovima, što ih je u našem narodu moguće naći, više uvažanim u visokim krugovima od hrvatskog sabora i cielog našeg naroda, sve to, velju nije dosta, nego se još riva krvnički nož u ruke sputane Hrvatske, neka ona u ime svoje, a za njihove svrhe i interese, u isti čas počini ubijstvo, samoubijstvo i neizbrisivu sramotu pred svetom.

Zar to nije — infamija?

Ali ne, hrvatski narod ne smije dopustiti, da žig sramote bude utisnut na njegovo čelo. Koliko nas ima i koliko nas srce nosi, moramo prosvjedovati protiv ovoga zločina, protiv ovog atentata na hrvatsko ime. Neka progone i tuže neka sude osude i vješaju nekrive Srbe — silom sve mogu — ali neka to čine u ime onih, za kojih je korist ovaj zločin i počinjen, ne u ime Hrvatske! Jer to bi po stoti put bila infamija!

I. F. Lupis

narod. zastupnik.

U pitanju „veleizdajničkog procesa“ mi smo onomadne na uvodnom mjestu označili naše stanoviše i naše misli. Sada dajemo mjesto drage volje mislima narod. zastupnika g. Lupisa, koje upodnjavaju, s njegova gledišta, ilustraciju. Uredništvo.

Tudjinske zazubice za Bosnom.

Zadnjih dana dosta se pisalo u našim novinama o naumljenom gospodarskom osvojenju Bosne sa strane nezastitnih Magjara, koji su htjeli u njoj osnovati magjarsku agrarnu banku. Mislili su, da su već podpuno uspjeli, kad su za tu namisao kod svoje vlade bili izposlovali sve moguće podpore i kad su za nju bili osvojili i njeke Hrvate. Ovom namjerom pokazao je još jednom svoju usilnu narav i svoj lihvarski nagon. Poslie aneksije zatražio je u tu svrhu odmah ucjenu svih kmetskih poro-

dica u Bosni, kao uvjet, da ne će smetati toku politike Aehrenthalove. Burian, Magjar, osigurao im izključivi monopol za "odkupljivanje" kmetova, državno jamstvo za sve zadužnice banke i posebne s u d b e n e privilegije. Poštanska ugarska komercijalna banka provela bi u svojim knjigama, da je podpuno uplaćena dioničnica glavnica od 8 milijuna kruna, a dionice bi spremiti u svoju blagajnu. Osnovanje agrarne banke u Bosni ne bi im po tome zapalo niti pare. To je bio sjajni magjarski "gšeft". Kako bi se pak likovi Hrvata u toj banci, bilo je lakodjer lukavo smišljeno.

Svrha je bila jasna: oguliti uboge bosanske kmetove.

Nego ovaj vrlo prozirni pokušaj izrabljivanja sa strane Magjara, koliko je god naišao na odvratnost Hrvata, toliko je uzirao zanimane krugove u Austriji. Austrijski ministar financija u odboru za aneksiju opirao je glavu Burianu i dao mu čisto razumjeti, da od izključivo privilegovane madjarske banke u Bosni ne će biti ništa.

Naravno, ova protivnost Austrije nije radi Hrvata. Ona ima tamo svoju Union-banku i bosansku zemaljsku banku i radi ovih svojih zavoda Austrija ne da Madjarima, da provedu svoju namjeru. U zadnje pak dolazi viest, da se austrijska vlada drži stanovita, po kojem da Burian ne može nikada davati tako važne povlasticke bez privole bosanskoga sabora.

Ovakav je sada odnošaj između austrijske i madjarske vlade, odnošaj, koji bi mi Hrvatima morali bezuvjetno izabrati na korist narodnu. Čas je napredniji, jer se baš sada otvaraju putevi gospodarskog i narodnog razvitka urodjenome pučanstvu anektiranih zemalja.

Vrieme je sada, da se nadje način, kako osjetiti prouinarodne i lihvarske namjere Madjara, koje kad bi se oživotvorile, bile bi užasne za Bosnu i Hercegovinu. Treba samo znati, kakove bi bile ustanove te madjarske agrarne banke u Bosni, koja bi bila ozlašćena u nekim slučajevima postupati sa seljacima, kako se ne postupa ni u divljačkim krajevima.

Zapreke postavljene Madjarima sa strane Austrije u ovom poslu ne će njih sigurno zastaviti u svom nastojanju. Oni će uprijeti još jače.

Nego, dok traje izmed njih koškanje, moramo se mi Hrvati maknuti i oobiljno zauzeti u ovom pitanju. Evo najljepše prilike našim novčaninim zavodima, da protegnu svoje djelovanje i svoj upliv na Bosnu i Hercegovinu, da tamo osnuju jake podružnice, koje će doći u susret seljačkom pučanstvu na način, da ga Madjar ne će moći nikada gospodarski osvojiti.

Poznavajući zadaću i nastojanje naše Hrvatske poljedjeljske banke u Zagrebu, te uspehe, koje je polučila u svom radu, bilo u smjeru nabave velikih zemljišta i parcelarne prodaje istih uz kolonizaciju, cijenimo, da bi ona mogla najuspješnije poduzeti izbavljenje seljaka u Bosni i Hercegovini iz lihvarskih šaka madjarskih i suzbijanje madjarske namjere o osnutku madjarske agrarne banke u tim zemljama. Hrvatska poljedjeljska banka najbolje je u stanju, da doskoci i mi je ozbiljno preporučujemo narodu našemu u Bosni i Hercegovini, podpuno uvjereni, da će u njoj naći ne samo pomoći već i zaštitu od madjarske proždrljivosti.

Pouka Vojnika o poljedeljstvu.

Ideja poučavanja vojnika u gospodarstvu potiče iz Italije, gdje je Antonio Otavi, utemeljitelj gospodarskog lista „Il Cultivatore“ već godine 1882. u Casali držao predavanja častnicima i momčadi. Tadanji prijestolonasljednik

kao zapovjednik 1. pješačke pukovnije, uveo je 1892. u Napulju takova predavanja kod svoje pukovnije, te se godine 1896. pobrinuo za zemljište, na kojemu se obavljali pokusi.

Godine 1906. prisustvovalo je u 215 talijanskih posada sa 23.000 momaka dobrovoljno ovim predavanjima.

Za primjerom Italije sledila je ponajprije Francuzka, zatim djelomično Belgija, Danska, Englezka i Rusija. U Njemačkoj se uvela ova novota, izuzev pojedinih pokusa 1907. kod IV. bavarske Chevauleger-pukovnije u Augsburgu. Tek prošle godine počelo se sa najboljim uspjehom uvadjeti predavanja i drugdje, specijalno u garnisonama Bavorske i Hessenne.

Ta poljedjeljska poučavanja nisu zato, da se vojnici za vrieme svoga službovanja upoznaju samo sa novotarijama, već zato, da se u njima uzdrži sjećanje na njihovo liepo seljačko zanimanje, osobito u velegradskim garnisonama; da se njihovo praktično znanje znanstveno učvrsti; da se eventualno duboko ukorenjene kojekakove predrasude odstrane i gospodarska teorija poveća. Na taj način kani se postići, da se uz predavanje i vježbe, uzvedabome osobiti obzir na odnošaje dvostrukog zanimanja kao vojnika i poljedjelca, momčad dobrotu uputi i savjestno upozori na sve, što će, korisna i spasonosna iz svojih službovanih godina ponieti sa sobom i nastoje stalno životno zanimanje primieniti.

Izkustva, u tome postignuta, pokazuju nam, da je takovo poljedjeljsko poučavanje najspješnije sredstvo proti pogubnom ostavljanju rada na polju i njivi, jer ono u poljedjelcu ojača i uzdrži svjest i njegov stalež i vjeru u opravdani seljački ponos.

Dok se prije spomenute države najvećim interesom bave oko daljnje razširenja i usavršavanja u vojsci, i dok su jur postignuti uspjesi raznih vlada ponukali, da se u tom pogledu učine odredbe radi sveobćeg uvedena ove institucije, čulo se i vidjelo kod nas — osim liepih rieči i platonskih obećanja — na žalost vrlo malo o sličnoj akciji u korist poljedeljstva.

Tim više je hvalevridno, da se teda negda i u ovoj monarhiji netko sjetio, da probia led, koji nemilosrdno steže temelje naše države — seljastvo.

Smrt rodoljuba u Trogiru.

U sriedu posle podne u 4 sata preminuo je u Trogiru odlični, obće ljubljeni liečnik Dr. Ante Puović u 68. godini života.

On je bio uzoran rodoljub, plemeniti otac i čestit građanin, a kao liečnik dobroćinac u pravom smislu rieči.

U borbama za hrvatska prava i preporodjenje trogirskoe obćue bio je pravi lav, neustrašiv do smjelosti, odlučan i rodoljubljan, da mu je malo premaca bilo.

Zarki i poživotni svoj patriotizam sačuvalo je sve do svoje smrti; hrvatsko čuvstvo u njega je bilo živo i vatreno, kao u najoduševljenijem dvadesetogodišnjem mladiću.

Sa svojom braćom: sad pok. Špirom, prvim hrvatskim načelnikom u Vjekoslavom uz ostale rodoljube, dobar dio kojih na žalost već pokriva čma zemlja, činio je čudesa za preporodjenje ovog hrvatskog grada. Patnje i pogibelji života tko bi nabrojio što je on sa ostalim veteranima za hrvatsku misao proživio! Koliko je puta glavu, kako no se kaže, u torbi nosio!

Nigda nije malaksao. U hrvatskim druztvima, osobito prije, jer je ovih zadnjih godina poboljevao, bio je duša. Navlastito u hrvatskoj glazbi bio je sve, koju

je bio dotjerao do takvog savršenstva, da je slovila kao najbolja u Dalmaciji.

U obćini, odkad je u hrvatskim rukama, radio je neumorno, te je svim silama nastojao i radio oko boljitka i napredka obćinara.

Bilo požrtvovnim radom, bilo novcem mnogo je učinio za osvjješćenje ovdješnjih Hrvata. Svaku je dobru stvar hrvatsku podupirao, za nju se zanosno zagrijavao. Stranačke borbe Hrvata ljuto su ga bolile, uvijek ih je iskreno žalio; jedina i čvrsta kô stanac kamen njegova je misao bila oslobođenje Hrvatske. Kao čovjek bio je upravo čestit, pošten, pravi karakter. Čovjek, kome se nije moglo ma ni najmanje prigovoriti.

Svak ga ljubio, obožavao!

Nesebična njegova požrtvovnost kao liečnika ostati će neizbrisivim slovima najdublje zahvalnosti zapisana u srcima trogirana, navlastito sirotinje. Njegova pak iskrenost i mladenačka veselost osvajala je svakoga, kô bi mu se približio. I najžešći njegovi politički protivnici cijenili su ga i stovali.

Kao otac i muž bio je plemenit, ljubezan i uzoran; čašćen i ljubljen od svojih, kao malo tko, pokojnik je bio, što no se kaže čitav čovjek: čelik značaj, poštenjak, uzoran i pravi rodoljub, veliki dobroćinac. Najbolji je dokaz njegovih vrlina i kripivosti sveobćia iskrena žalost za njim. Sproved će biti veličanstven, da se izkaže zadnja počast pokojniku, koju je on zaista i zaslužio.

Sva mjestna hrvatska druztva i čitaonica, glazba, „Sokol“, Berislav i vatrogasci te obćina i ostalo liepo građanstvo spremaju se da sudjeluju sprovodu. O njemu se može reći, da iza groba ostavlja baštinstvo vrućih osjećaja. Uzor-značajniku, čelik rodoljuba i riedkom dobroćincu lica bila ova hrvatska zemlja, koju je žarko, neizmerno ljubio. Preraztuženoj obćetelji njegovoj naše najiskrenije saučestće!

Berislavićevac.

Političke viesti.

Kriza u Austriji. Kriza u Hrvatskoj, kriza u Ugarskoj, kriza u Austriji; čitava monarkija boluje od krize i to od jedne kronične krize za koju treba radikalnog lieka. Beckovo ministarstvo skrhalo je svoj vrat na sporu Čeha i Niemaca, a taj spor izgleda, da će skrsiti vrat i sadanjem ministru predsjedniku Bienerthu. No ne samo to, sadanja kriza kabineta doniet će čitavu parlamentarnu krizu. Za sada čemo registritati samo pojedine pojave. — U sobotu se je održavalo ministarsko vieće, koje je veoma dugo trajalo, a bavilo se sa jezičnim osnovama, koje će se u sriedu podnietti zastupničkoj kući. Ministarsko vieće u sobotu nije bilo dovršeno, već je samo prekinuto, pa se je nastavilo. Ni Česi ni Niemci nisu zadovoljni s tim osnovama. Dapače već se je bio prozuo glas, da će česki ministar zemljak Dr. Začek demissionirati. Većina čeških zastupnika želi, da barun Bienerth ne prikaže već u sriedu jezične osnove, već da ih odgodi za nekoliko vremena kasnje. Nadalje se doznae, da sa oba ministra zemljaka i Dr. Začek i Dr. Schreiner postavili svoje prigovore proti jezičnim osnovama; nezadovoljstvo dakle na sve strane.

Carevinsko Vieće. U zastupničkoj je kući dovršena debata o skupini prešnih predloga, koji rade o jezičnom pitanju. Razpravre su dovršene tako, da nijednom predlogu nije prešnost priznata. Najvažniji momenat bijaše, da se je posvema jasno razabralo, da se kuća već nalazi u obstrukciji. Česi podnesoše šest novih prešnih predloga i kako se govori, podniet će oni još osam novih prešnih predloga,

te je posvema jasno, da hoće saborski rad sprječiti. Ovo bi moglo imati i posljedica. Vlada kani iznietti zakonsku osnovu o novcima i zakonsku osnovu o aneksiji, a ima se podastrijeti i jezična zakonska osnovna i zakonska osnovna o podjelbi okružja u Češkoj. Bude li ovako dalje išto, ne će zastupnička kuća moći razpravljati pomenute zakonske osnove.

Odgoda carevinskog vieća? Položaj je u parlamentu postao beznadan. Već se u kućloarima parlamenta šapuće o § 14. S napetošću se očekuje dan kad se ima glasovati u odboru za proračun stavka o dispozicionom fondu. Većina će po svoji prilici glasovati proti i stym će vladi biti glasovano nepovjerenje. To može sa sobom doniet težkih posljedica. U parlamentarnim se krugovima govori, da će u tom slučaju vlada odgoditi parlamentet te vladati pomoću § 14. Jedan od uplivnih članova krščansko-socialne stranke izjavio je, da će odgoda parlamenta uzslediti još ove sedmice.

Veleizdajnički proces pred carevinskim viećem. U sriednici carevinskog vieća podnio nar. zastupnik iz Dalmacije Bjeladinović interpelaciju na ministra predsjednika baruna Bienertha obzirom na onaj pasus poznate obtučnice podignute u kojem se veli da je veliko-srbska propaganda širila svoje djelovanje i u samu vojsku da bi ova, ako bi došlo do rata sa Srbijom, okrenula Austriji leđa.

Austro-Ugarska. Zapisnik o pregovorima između monarhije i Turske odposlan je u Carigrad, nakon što su obje vlade učinjene uglavke odobrile i nakon što je postignut sporazum o sadržaju i formi zapisnika.

Slavenskim centrom. Na 29. pr. mj. konstituirao slavenski centrom u Beču te je o tom izdan ovaj komunik: Zastupnici Jugoslavenske sveze, češkog katoličkog narodnog kluba, te starorusinskih zastupnika sjedinili su se u ovu organizaciju: 1. Skupina se zove: Slavenski centrom; 2. organ ovog centroma jest eksekutivni odbor, u koji šalju svoje zastupnike; 3. eksekutivni odbor bira predsjedništvo od tri člana; 4. u osobitim slučajevima po zaključku eksekutivnog odbora sastaju se svi članovi svih ujedinjenih klubova; 5. konačna odluka u svim slučajevima pridržana je svakom klubu napose.

— Obrazovanje Slavenskog centroma uzsledilo je na temelju stvorenog zaključka dne 19. prosinca 1908., da će naime Jugoslaveni, češka kat. stranka i Starorusini u svim važnim parlamentarnim pitanjima raditi solidarno. — Slavenski centrom imade 58 članova.

Velevlasti protiv Srbije. U diplomatskim se krugovima saznae, da će ovih dana sve signaturne vlasti upraviti na Srbiju ostru notu, u kojoj će zahtijevati, da u roku od 14 dana odredi razoružanje svoje vojske, jer da će inače Austro-Ugarska odmah stupiti u akciju, pri čemu ju ne će sprječavati ni jedna velevlast.

Srbska nota. Iz Beograda se javlja, da je srbska vlada nakon dugoga krzmanja zaključila, da unatoč odvracjanja vlasti ipak pošalje Austro-Ugarskoj notu, u kojoj se izričito traži autonomija i teritorijalna odsteta.

Misijska grofa Berchtholda u Berlinu. U nedjelju prispio je u Berlin austro-ugarski poslanik u Petrogradu grof Berchthold. Berchthold došao je u Berlin, kako listovi tvrde, u važnoj političkoj misiji, naročito poslan od cara i kralja Franje Josipa, koji ga je prije njegovog odlaska u Berlin primio u posebnu audienciju. Grof Berchthold sastao se je na konferencu sa ministrom vanjskih posala Schoenom, s kojim je u prijateljstvu, još odkad je ovaj bio od cara Vilima akreditiran u Petrogradu.

Pasti će tiranin svaki i slobodno disat će grudi;
— nekasin nedjela mrzka Višnja da pravda osudi —
Živjet ću domu u mom.

Bijelom onom na žalu, gdje pjene se
Jadrana val, večer o sutonu ljetnom gdje se more
zrcali kakono kristalni led.

Onamo duša će pjevat, rodne ću vidjati
gore, a s'gor treperit će zviezde, obsjat će
djevodske dvore
mjeseć, kad digne se bljed . . .

Gjuro Palavršić.

V. Korošenko: Čudakinja.

Prevodi F. T. Ivanov pristane: odemo sve troje k pukovniku, koji nam izadje u susret.

„Što čete?“ zapita. Ona mu razutamač stvar, ali njezina rieč ne bila ni malo poznata. Imala se je pokloniti, reći smjerno: „Smilujite mi se“, dočim on svedj s istim dostojanstvenim načinom: „Kojim pravom?“ i sličnim riečima; vazda ista smjelost u govoru, vi više znate. On je ustrpljivo saslušao do kraja, pa joj ljubko reče: „Ja vam ne mogu ništa pomoći, takav je zakon.“

Opet se razpali, oči joj sievahu. „Zakon“, reče smiŋuć se svojim prokrošnim smiehom.

„Da, zakon“, odvrati joj pukovnik.

Priznajem, da u tom času ne bijah gospodar sama sebe, bio sam skoro zaboravio na se:

„Dakako“, rečem, „zakon je zakon, ali je ova djevotna bolestna, umire.“

On me strogo pogleda. „Tvoje ime?“ upita; pa okrenuto se k njoj: „Ako ste bolestni, gospodjice, možete ići u bolnicu.“

Ona se okrene i izadje iz sobe, ne proslaviv; mi odosmo za njom. Tko pozna naše bolnice, lako će shvatiti, da ona nije htjela ući, najprije što je sama, daleko od svojih, a opet bez novaca.

Ne bilo druge, trebalo da nastavimo put. Ivanov skoči na me:

„Liepo si opravio, hm? Tvoja će nespretnost pasti na me, mene će tužiti.“

Naredi da upregnu, pa, boječ se da ne zakasni, htjede, da se uputimo odmah po onoj tamnoj noći. Ja se približim gospodjici i rečem joj:

„Hajdemo gospodjice, molim vas, konji su upregnuti.“

Ležeć na divanu, stropro se bila malo stopila. Na moje rieči digne se, uzpravi se pred nama. Vjerujte mi, bijah uprepašćen viedć je onako. „Prokleti bili!“ povika i doda još koju rieč, ali neshvatljivo.

(Nastavit će se).

Bugarska i Turska prama predlogu Rusije, Italija i Francuzka, u prilog obćeg mira, podupiru predlog Rusije, da Bugarska, u ime odstete Turskoj, preuzme na sebe jedan dio ratnog duga, što Rusija ima da primi od Turke, i baš 82 milijuna. Bugarska se je izjavila spremnom pristati na predlog Rusije, ali Turska ne.

Talijanski pravnički fakultet. Milanski „Secolo“ javlja, da su ovih dana konferirali austrijanski poslanik u Rimu grof Lützow i ministar Tittoni i da im je uspelo postići kompromis u sveučilistnom pitanju. Talijanska će vlada prema toj vesti milanskoga lista dobiti jamstvo, da će se pravnički fakultet u Beču podignuti samo provizorno, dok se talijansko sveučilistno pitanje ne riješi definitivno.

Novipazar. U dobro upućenim krugovima tvrdi se, da bi se kroz malo dana imalo staviti na tapet pitanje o proglašenju neutralnosti sadžaka Novipazar, obzirom na činjenicu, da je Novipazar danas ključ trgovačkih sveza između orijenta i zapadne Europe. Misli se naime o tomu, kako bi bilo da se i ovo pitanje stavi na dnevni red konference, ako se ova u obće sažve. Ali, i ako bi se proglašenjem neutralnosti osigurala gradnja željeznice iz Uvca na Mitrovicu, kao i dunavsko-jadransko projekta, ipak se još dvoji, da bi u ovom času Austro-Ugarska izjavila se pripravna podupirati onu osnovu, obzirom na sporazum, koji je ona u istinu postigla sa otomanskim carstvom. Svaka nije izključena mogućnost, da se poduzmu pregovori između europskih kabineta u ovom smjeru.

Iz hrvatskih zemalja.

Crkveni pogreb — nakon šest godina u Ricmanjima. Dne 22. pr. mj. obavio se je nakon čitavih šest godina prvi crkveni pogreb u Ricmanjima. Umrlo je naime u Logu ženske djece po imenu Marija Valentić. Na želju njene majke došao je iz Trsta upravitelj ricmanjske župe Jakov Umkar, te je po crkvenom obredu odrpato mrtvo diete do ricmanjskog ukopišta.

Skiniti grbovi. U Koprnu su nepoznati skinitu sa zgrade gimnazije i učiteljska državne grbove. Vlast je dala uzpostaviti grbove te brižno iztražuje.

Iz Trsta primamo: Službena novina donosi, da je predsjednikom trščanskog prizivnog suda imenovan dvorski savjek g. August Jakopič, Slovenac, a novim predsjednikom pokrajinskog suda u Trstu da je imenovan savjetnik na istom sudu, g. Josip Milović, rodom iz Vrhnika na Krku. Gosp. dvorski savjetnik Jakopič poznat je na Primorju, jer je čitavu svoju karijeru učinio na našim sudovima, te je u zadnje doba, prije nego li je pozvan na vrhovno sudište u Beču, bio savjetnikom mjestnog prizivnog suda. Gosp. Milović je učio na Rieči, u Zagrebu i u Beču. Od god. 1877. neprestano služi na primorskim sudovima. Bilježimo sa zadovoljstvom, što su na toli odlična mjesta pozvani naši ljudi, premda su od dana smrti pok. Defacisa ovdješnji Talijani učinili sve moguće, da budu imenovani irredentovci.

Obćinski izbori u Trstu. Kako javljaju iz Trsta, biti će početkom travnja razpušteno obćinsko vijeće te izbori razpisani u lipnju po novom izbornom redu. Četvrto bi tijelo imalo birati već 13. lipnja.

Bokeljska mornarica. Na 2. t. mj. je „Jadran“ proslavio u Trstu tisućnogodišnjicu postanka plemenitog tiela Bokeljske mornarice u Kotoru. U prostorijama Dalmatinskoga Skupa bio je pridružen koncert, a otvorio ga je g. Josip Jedlovski predavanjem o povjesti i značenju ove historijske narodne institucije.

Rodila trojke. U Bugojnu rodila je žena Bećira Čobanića troje djece. Dvoje žensko i jedno muško, sve normalno i zdravo.

Odciepljenje Rieke od senjske biskupije. Sa Rieke javljaju da je tamo kod guvernera grofa Nakon bila konferencija u pitanju odciepljenja Rieke od senjske biskupije. Konferenciji su prisustvovali načelnik dr. Vio, zastupnik prof. Zanella, podguverner grof Wittenburg i odjelni predstojnik u ministarstvu nastavne naslovi biskup Varady. Kako se govori, stvoren je zaključak u prilog odciepljenja.

U Susku kod Lošinja, čisto hrvatskom mjestu, postoji odavna pučka škola s hrvatskim naukovnim jezikom. No naši miroljubivi Talijani nisu s tim zadovoljni, i slavna „Junta“ u Poreču je odlučila, da se ta škola podijeli u dvje samostalno škole, naime u hrvatsku i talijansku. Time opet pokazuje Talijani, kakav mir žele; istarski zemaljski odbor po starom talijanskom običaju sije smatnju i razdor uvijek, gdje se radi o hrvatskoj koži.

Nemiri u Pragu. U nedjelju je opet došlo do nemira unatoč toga, što je Graben zakrčen poslom polaganja kabela. Došlo je do sukoba

između njemačkih kulerskih djaka i radništva. Policija je demonstrante razdjerala.

Pokrajinske vijesti.

Osječko kazalište u Dubrovniku. Između Bondina kazališta u Dubrovniku i osječkog vode se pregovori za kazališnu sezonu idućeg proljeća. Osječko kazalište bi došlo za jedno 40 večeri, te bi predstavljalo razne opere i opere, ali želi, da mu se troškovi garantiraju. Ne bi li pokušalo da dođe i u Šibenik za 10—15 večeri?

Riešeni. Ovih dana na okr. sudu u Dubrovniku vodila se je razprava proti pekaru Luki Matičiću i mehaničaru Antunu Markolinu radi zločina uvredje Nj. Veličanstva, na osnovu prijave domobranca Ždero. Tiekom razprave dokazalo se, da obtužba nije osnovana, te su obojica bili riešeni.

Imenovanje. Car je imenovao profesora kod c. kr. državne gimnazije s nastavnim jezikom talijanskim u Zadru Marčela Kušara za upravitelja državne gimnazije sa hrvatskim nastavnim jezikom u Zadru.

Spplitsko kletepatlo klapa sve u šestnajest. Neznaš čemu bi se više čudio: bezobraznosti drsesine ili zloči prepređenog huncuta. Vidi se da mu počimlje biti teško i na samu pomisao da bi moglo doći do zajedničke zadnje i Srba i Hrvata za slobodu domovine. Naravno, on pomišlja da mu tada ne bi bilo obstanka i da bi još mogao svršiti u koju buharu, kao notarni plaćenik.

Odatle sve njegove muke. Razumijemo mi Stražka, oh, i te kako razumijemo, a znadu, ga čini nam se, veoma dobro i Srbi. Kuš! Stražko, za pašćad je žderati što im gospodar debaci.

Iz grada i okolice.

Izpravak. U prošlom broju „Hrv. Rieči“ podkrala se jedna velika pogriješka. Naime, na čelu lista stajalo je mjesto 3. veljače 3. siečnja i mjesto br. 311, br. 302.

Zaključeno zasjedanje bečkog parlamenta. Javlja nam brzajav, da je usred strašne galame tučnjave čeških i njemačkih zastupnika, zasjedanje parlamenta zaključeno. Ponovni saziv moguće kroz dvadesetak dana.

Za Sokolski ples od 13. t. mj. zanimanje raste od dana na dan. Već od sada opaža se liep odaziv u poklanjanju darova za lutriju, dok su srećke izdane u tu svrhu razpaćane kao na jagmu. Po svemu se vidi, da će i ovogodišnji sokolski ples biti najljepši i najsajjniji u našem gradu. Napried, Sokole!

Za realku u Šibeniku. Doznajemo, da bi ovih dana imao doći u Šibenik pokraj. školski nadzornik srednjih škola G. Zavadala u postu ustanovljenja realke u našem gradu. Mi ćemo o svemu, što se na ovo važno pitanje odnosi, točno i spravno izvijestiti građanstvo, jer znamo, da ono očekuje s velikim interesom svaku viest o srednjoj školi.

Pajacu. Možemo „Slobodi“ javiti, da nam satiru pod tim imenom nije poslao prof. J. Barač, koji s našim listom već dvie godine nema nikakvih sveza. Istodobno mogla bi „Sloboda“ naučiti pajaca, da smo mi uglađjeni samo sa onima, koji to zaslužuju. A glede pajaca držimo, da je ona pjesma samo mali nakit za njegovu liepu figuru.

„Šibenska glazba“ udarēt će sutra na obali (na Malom Trgu) sa ovim programom: 1. Koraćnica: Komzák; 2. Ouverture k operi „Pjesnik i seljak“: Suppe; 3. Napjevi „Čeznuće za domovinom“: Hauser; 4. Dvojepjev i konac iz opere „Nikola Šubić Zrinski“: Zajc; 5. Koraćnica: Kralj.

„Učiteljski Glas“. Izašao je prvi broj XI. tečaja ovog glasila „Saveza dalm. učitelja“ sa sljedećim sadržajem: Za naše staležno uređenje. — Naša učiteljska društva, piše D. Trstenjak. — Sa slavenskoga učiteljskoga kongresa u Pragu. — Podagaške bilježke, piše M. Murat. — Vjestnik.

„Novi brijački Salon“. Upozorujemo naše cijen. čitatele na oglas ovog novog hrvatskog brijačkog salona u našem gradu, koji je zbilja krasno uređen i koji je bio od potrebe. A da je zbilja bio od potrebe pokazuje najbolje bješnoća nekijh tr nekijh, koja ih muči svaki put, kad opaze ono rumenilo njegovih vrata i izloga. Najteže im je, što je novi brijački Salon hrvatska ustanova, pa nastoje na sve moguće načine, da mu štetuju, da mu se osvete. Ali neka takovi vrlo dobro paze što rade, jer u hrvatskom Šibeniku režati osvjetom i prkosom na hrvatske stvari može bit vrlo pogibeljno. Bies protivnika hrvatskih i u ovoj prilici neka bude poukom Hrvatima, i neka dugovitim jognicima pokažu, kako se moraju ponašati. A pokazat će im oni to najbolje, ako hrvatski novac ne bude ulazio u ne hrvatske žepove.

Knjige „Matice Hrvatske“, već su stigle na mjestnog povjerenika gosp. Josipa Karadjolu,

puč. učitelja, te se mogu kod njega pridīci. Gosp. Karadjole raspolaže ovog puta nešto obilnijim brojem Matičnih izdanja tako, da se kod njega mogu prijaviti odmah i novi predbrojnici i tim postati članovi naše zaslužne „Matice Hrvatske“. Ovogodišnja su izdanja upravo liepa i baš zaslužuju, da ih se čita.

Kinematograf. Jož danas i sutra program od četvrtka s prizorima nesreće u južnoj Italiji. U ponedjeljak promjena.

Vrieme. Tek danas se popravilo nješto vrieme posle smiega od prošlog utorka. Vlaga je još velika u zraku i u zemlji.

Razvlastba zemalja u Mandolini. U ponedjeljak u jutro izaći će komisija u Mandalinu svrhomi, da ae prije dodje po mogućnosti do nagodbe s vlastnicima zemalja, koje trebaju ratnoj mornarici za radiotelegrafske postaje i druge svrhe. Ne budu li uspjele nagodbe preći će se razvlastbi (ekspropriaciji) na temelju procjena. U komisiji je zastupana i mjestna obćina. Vlastnici zemalja mogu prihvatiti ovu prigodu sebi u liepu korist, ako pristanu na pravedne nagodbe uz primjerene prodajne cijene. Bolje tako, nego li da dodje do razvlastbe.

Književnost i umjetnost.

Poziv na predplatu! Kako se fotografijska umjetnost razširila po čitavome svijetu, našla je ona i u našoj domovini liep broj amatera, ali ih je na žalost velika većina, koji fotografiju smatraju pukom igraćkom, te potrate mnogo skupocjenog fotografijskog materijala i vremena, a da se na koncu ne mogu pohvaliti ni jednom iole valjanom slikom: svaka imade mana i nedostataka, kojima amateri ne znadu ni pravoga uzroka, ni kako bi im se uklonili. Naši amateri nihu dosada imali knjige u svom jeziku, koja bi ih u fotografiju uputila, te dalje vodila i izobrazila toliko, da izraduju slike, koje bi bile u tehničkom i umjetničkom pogledu dotjerane. Takovu je knjigu podpisani sastavio, te će je doskora izdati pod naslovom: „Uputa u fotografiju“. Knjiga je tako sastavljena, te će se lako uputiti u fotografiju svatko bez ikakvog drugog predznajanja, a opet će biti dobar savjetnik i vodja naprednijem amateru. Knjiga će obasirati preko 200 stranica velike šestnaesne sine i imat će preko 100 slika i umjetničkih priloga, a zapadat će za predplatnika K 2-40 dok će knjižarska cijena biti poslie K 3—. Tko sakupi 10 predplatnika dobit će jednu knjigu na dar. Preporuča se trgovcima fotografijskih potrebstina, da u knjizi oglase svoju trgovinu, te oglas čim prije pošalju.

Juraj Božičević profesor na realci u Splitu.
„**Hvatski Glas**“. U Zagrebu je izašao novi dnevnik „Hvatski Glas“ za sama 2 filira. List je opredieljen za najšire slojeve, a radiit će na podlozi hrvatskoj i krščansko-socijalnoj. „**Obtrnički Vjestnik**“. Na 1. o. m. počeo je izlaziti u Zagrebu mjesecnik „Obtrnički Vjestnik“, glasilo saveza hrvatskih obrtnika. „**Lucifer**“. Na 15. veljače izaći će u Splitu 1. broj novog socijalno-naprednjačkog lista „Lucifer“. List bi imao izlaziti dva puta mjesечно, a glavni mu je urednik socijalista J. Dorbić.

Hrvatska tiskara (Dr. Krstelj i dr.) Vlastnik, izdavalatelj i odgovorni urednik Josip Drezga.

Za Družbu sv. Ćirila i Metoda

Da se sapun u korist Družbe što lakše popularizira, a na molbu raznih hrvatskih obitelji, u promet su stavljeni i mali sandučići sadržavajući 27 komada sa sandučićem od 5 kilograma najfinije vrsti sapuna uz cijenu od K 3·85 franko od poštarine.

Ovim načinom pruža se svakoj hrvatskoj obitelji prigoda da uzmogne bez svoje štete više puta u godini doprinášat obol hrvatskoj sirotinji u Istri. Na ovim pošiljkam Družba crpi tri po sto od razprodaje.

Narućbe se šalju tvrdki:

Ivan Lentić, Milna (Dalmacija).

1-4
Izjevzbani
trgovački pomoćnik
jestiva traži mjesto. Za obaviesti obratit se našem uredništvu.

Novi Brijački Salon
Glavna ulica - ŠJBEJJK - Glavna ulica

Uređen najmodernije — provijeden najhigijeničnijim, najsavršenijim spravama
Bogat izborom najfinijih parfima i inih kosmetika

Osoblje najudornije — Postluga uredna
Čistoća uzorna
Preporuča se p. n. obćinstvu.

Najveći izum
Samo K 5-10
stoji sada pronadjena „Nikel-Remontoir“ žepna ura sa znakom „Sistem-Roskopf Patent“, koja daje 36 sati sa kazalom za časove. — Na minut: dobro iduća. — Jamćenje za tri godine. (Jedan elegantni lanac i 5 drugih ukrasnih stvari dobiva kupac sata badava.)
Jedna fina, vrlo liepo izradjena srebrna ura sa srebriim lancem samo K 11-10.
U slučaju nezadovoljstva vraća se novac natrag. Naručbe šalju se pouzjećem ili novac unapried.
M. J. Holzer's Wwe. Marie Holzer
tvorinički skladište ura, zlata, srebra, kao i glazbene instrumente.
Krakow, St. Getugdasse 29, Hochpartiere.
Bogato ilustrovan cielel šalju se badava i franko.
Traže se putnici. 1-20

Hotel Dinara
Šibenik kod mjestnog kazališta
- obskrbljen je izvrsnom kuhinjom -
- udobnim i zdravim sobama i swim -
- ostalim mogućim komforima. - - -
- Cijene vrlo umjerene. - - -
Preporučuje se Jvanica ud. Dodig.
30-32

Br. 191.

Obznana.
Pošto se je više puta dogodilo, da su ribari koji se bave ribolovom sa migavicom (braganjom) nanieli znatne štete onima, koji se bave ribanjem tunja i polanda, toga radi pišuće, uslies odluke od 29. siečnja t. g. br. 638 c. k. lučkog Poglavlarstva u Zadru, zabranjuje privremeno počam od 10. t. mj. ribolov u šibenskom zaljevu sa svakovrstnom mrežom u daljini od 300 metara, u upravnoj crti, od mjesta gdje se nalazi mreža tonara (šabakun) sa svom opravom.
Protī prekršiteljima ove zabrane postupat će se u smislu Naredbe 5. prosinca 1884. c. k. trgovačkog ministarstva.
Šibenik, dne 1. veljače 1909.
Dđ c. k. lučkog zdravstvenog odaslanstva
Selestrin. 2-3
Primaju se
2 naučnika
iz bolje kuće. — Jedan za knjigotiskarski i jedan za knjigovežki obrt u „Hrvatskoj Tiskari“ u Šibeniku.

HRVATSKA VJERESIJSKA BANKA - PODRUŽNICA - ŠIBENIK.

BANKOVNI ODJEL

prima uložke na knjižice u konto korentu u ček prometu; eskomptuje mjenice, financira trgovačke poslove, obavlja inkaso, pohranjuje i upravlja vrijednime. Devize se preuzimaju najkulatnije. Izplate na svim mjestima tu i inozemstvu obavljaju se brzo i uz povoljne uvjete.

DIONIČKA GIUVNICA

K 1.000.000
Pričuvna zaklada K 100.000
Centrala Dubrovnik - - - - -
- Podružnica u Splitu i Zadru.
Priskrbiljuje zajmove uz amortizaciju kotarima, občinama i javnim korporacijama.

MJENJAČNICA

kupuje i prodaje državne papire, razferetnice, založnice, srečke, valute, kupone. Prodaja srečaka na obročno odplaćivanje. Osjeganje protu gubitku kod ždriebanja. Revizija srečaka i vrijednostuih papira bezplatno. Unovčenje kupona bez odbitka.

ZALAGAONICA

daje zajmove na ručne zaloge, zlatne i srebrne predmete, drago kamenje i t. d. uz najkulatnije uvjete.

4-52

Banca Commerciale Triestina

prima:

Uložke u krunam uz uložničke Listove:
sa otkazom od 5 dana uz 2 3/4 %
" " " 15 " " 3 %
" " " 30 " " 4 1/4 %

Uložke u zlatnim Napoleonima ili u engl. funtim (Sterlinam) uz uložničke Listove:

sa otkazom od 15 dana uz 2 9/10 %
" " " 30 " " 2 1/2 %
" " " 3 mjes. " " 3 %

NB. Za uložne listove sada u toku, nov kamatnik ulazi u kriepost 15.og Novembra i 10.og Decembra o. g.; izdaje blagajničke doznačnice na donosioca sa škadencom od 1 mjeseca uz kamatnjak od 1 1/2 %.

Banko-Žiro i Tekući račun. Valuta od dana uloženja, uz kamatnjak koji će se ustanoviti; obavlja inkasso mjestnih računa, mjenica glase-ćih na Trst, Beč, Budimpeštu, Prag i druge glavne gradove Monarhije, te plaća domicile svojih korentista bez ikakvog troška.

Izdaje uložne knjižice na štednju uz dobit od 3 1/2 %

Otvara tekuće račune u raznim vrednotama. Inkassi: Obavlja utjerivanje mjenica na sva mjesta inostranstva, odrezaka i izriebanih vrijednostnih papira uz umjerene uvjete.

Izdaje svojim korentistima doznačnice na Beč, Aussig, Bielitz, Brno, Budimpeštu, Carlsbad, Cervignano, Cormons, Cernovici, Eger, Rieku, Friedek, Gablonz, Goricu, Graz, Innsbruck, Klagenfurt, Lavov, Linz, Olomuc, Pilsen, Polu, Prag, Prossnitz, Dubrovnik, Solnoograd (Salzburg), palli, Peplitz, Troppau, Warnsdorf, Bučko-Novomjesto i druge gradove Monarhije bez ikakvog troška, a na inozemstvo po najboljem dnevnom tečaju.

Izdaje Kreditne listove na sva mjesta Monarhije i Inozemstva.

Bavi se kupnjom uz tovarne dokumente u Novi Jork, London, Pariz, Hamburg, itd. itd. uz umjereni kamatnjak.

Daje predjume na vrijednostne papire, robu, warrants i tovarne dokumente uz uvjete, koje će se ustanoviti.

Daje jamčevinu za carine skladišta Kontiranga (Contirungs-Lager).

Preuzimlje u pohranu i upravljanje:

U sobi sigurnosti, koja pruža najveću garanciju proti kojoj mu drago pogibešji provale i vatre i kojoj je posvećen osobiti nadzor sa strane bankovnih organa, primaju se u pohranu vrednostni papiri, zlato, srebro i dragocjenosti, uz povoljne uvjete, te se na zahtjev preuzimaju i upravljanje istih.

Osjeganje vrijednote proti gubitim žriebanja

7-52 Banca Commerciale Triestina.

JADRANSKA BANKA U TRSTU

Bankovne prostorije u ulici Cassa di risparmio, Br. 5.

Vlastita zgrada.

Obavlja sve bankovne i mjenične poslove eskomptuje mjenice, daje predjume na vrijednostne papire, kao i na robu ležeću u javnim skladištima.

Kupuje i prodaje vrijednostne papire, svake vrsti, devize, inozemni zlatni i srebrni novac, te banknote i unovčuje kupovne i izdriebane papire uz najpovoljnije uvjete.

Izdaje doznake na sva glavna tržišta monarhije i inozemstva, te otvara vjeresije uz izprave (dokumnte) ukrcavanja.

Prima novac na štedioničke knjižice u tekući i giro račun.

Obavlja sve burzovne naloge najbrže i najsvjestinije uz vrlo umjerene uvjete.

Posreduje i konvertira hipoteke kod prvih hipotekarni zavoda uz najnje uvjete.

7-52

CROATIA

OSIGURAVAJUĆA ZADRUGA U ZAGREBU.

UTEMELJENA GODINE 1884.

CENTRALA: Zagreb, Zrinski trg, Berislavićeva ulica br. 2. - - - - -
PODRUŽNICE I GLAVNA ZASTUPSTVA: Osiek, Sarajevo, Spljet i Trst.

Ova zadruga stoji pod okriljem i nadzorom obćine slobodnog i kr. glavnoga grada Zagreba, te prima uz povoljne uvjete sljedeće vrsti osiguranja:

I. Na ljudski život:

- a) osiguranja glavnica za slučaj doživijaja i smrti;
- b) osiguranje miraza;
- c) osiguranja životnih renta.

2. Osiguranja mirovina, nemoćnina, udovnina i odgojnina sa i bez liečničke preglebde.
3. Pučka osiguranja na male glavnice bez liečničke preglebde.

II. Protiv štete od požara:

1. Osiguranja zadruga (kuća, gospodarskih zgrada, tvornica).
2. Osiguranja pokretnina (pokućstva, dućanske robe, gospodarskih strojeva, blaga i t. d.).
3. Osiguranja poljskih plodina (žita, siena i t. d.).

III. Osiguranja staklenih ploča protiv razlupanja.

Zadruga imovina u svim odjelima iznosi: K 1,410,816.28
Od toga jamčevne zaklade: K 1,000,000.00
Godišnji prihod premije s pristojbama preko: K 820,000.00
Izplaćene odštete: K 2,619,582.36

Za Dalmaciju pobliže obaviesiti daje: Glavno Povjereništvo i Nadzorništvo „Croatiae“ u Spljetu. Poslovnica u Spljetu, ulica Do Sud br. 356. - -

PUTNICI PRIMAJU SE UZ POVOLJNE UVJETE. 7-52

Jedini je domaći osiguravajući zavod!

Jedini je domaći osiguravajući zavod!

Hrvatska Tiskara

ŠIBENIK.

Izradjuje svakovrstne radnje, kao: Knjige i brošure, sve vrsti tiskanica za obćinske, župne i druge urede, seoske blagajne, odvjetnike, trgovce itd., te moderne posjetnice, zaručne i vjenčane objave, pozive na zabavu, plesne redove, osmrtnice itd.

Ima svoju izvrsno uredjenu

KNJIGOVEŽNICU

obskrbljenu sa strojem za pozlaćivanje i sa najnovijim slovima, te izvršuje sve knjigoveške radnje sa tiskom u bojama, posrebljenim i pozlaćenim, a prima naručbe za izradbu raznih galanterijskih predmeta, kutija itd. itd.

Oglašujete

„Hrvat. Rieči“.

Prodaje se

dobar glasovir.

Tko namjerava kupiti za potanje obaviesiti nek se obrati uredništvu našega lista.

Krvati i Krvaticel!

sjećajte se uvijek

DRUŽBE

Sv.

Ćirila i Metoda

za Jstru

Restauracija „Sidru“

prvog reda

ŠIBENIK, ulica sv. Ivana ŠIBENIK.

Čast mi je obznaniti cijenjeno obćinstvo, da se u mojem lokalu toće izabrana vina, kao: dalmatinsko, istrijansko, bijelo, desert, refosco i t. d., te dobro poznato pivo Sarajevsko.
Kuhinja je domaća prve vrsti, koja je obskrbljena u svako doba toplim i mirzlim jelom.
Ciene sasvim umjerene.
Preporučuje se veleštovanjem
Strika Antun.

Restauracija „Sidru“

prvog reda

ŠIBENIK, ulica sv. Ivana ŠIBENIK.

ŠIRITE „HRVATSKU RIEČ“!

NIUSOL

pripravljen od
BERGMANNIA I DR. U TEČENU
jest i ostaje kao i do sada
najbolje naravno sredstvo
za bojadisanje

Ciena K 3.
Dobivaju se sve tri boje
u Drogariji Vinka Vućiča - Šibenik.